

Especial el Guirigall

www.palaupegamans.cat

Torna el Guirigall!

03

Llegenda

08

Programació

11

Consells pel foc

Introducció

El Guirigall de Palau-solità i Plegamans és un projecte que va néixer amb la voluntat de ser una festa popular i tradicional de referència a nivell local i de la comarca, no només la del Vallès Occidental -que en pertany-, sinó també de la que n'és fronterer, la del Vallès Oriental.

Aquesta situació intermitja del municipi ha estat al llarg dels anys un punt estratègic pel cultiu i la mobilitat i així ho demostra la gran quantitat de patrimoni material que es remunta al Paleolític.

En aquest sentit, el testimoni més important que ens va deixar les persones d'aquell temps va ser un menhir que amb els anys s'ha anomenat 'la Pedra Llarga', una pedra de forma majestuosa, d'una alçada de dos metres i mig visibles. Aquest menhir va donar lloc a una llegenda que explica la història del pont del Diable de Martorell. La Pedra Llarga és un monument megalític dels quals popularment també són conegudes com a pedres del Diable.

Així doncs, aquest menhir material és la base de la tradició oral de la vila caracteritzada a la Llegenda de la Pedra Llarga. El Guirigall pretén rebre homenatge tant a la part material com a la part immaterial del patrimoni del municipi, duent a terme la manifestació festiva que representa aquesta llegenda a partir dels costums culturals de Catalunya en general i del folklore autòcton en concret. 🍷

Antecedents

La festa de la troballa de la Pedra Llarga és una festa de nova creació que es basa en una primera representació de la llegenda l'estiu del 2016 en el context de la Festa Major de Palau-solità i Plegamans. Concretament el divendres 26 d'agost del 2016 després del pregó de la Festa Major, es va dur a terme aquesta representació liderada pel grup graller El Ramat amb la participació de la colla de diables dels Deixebles del Dimoni de la Pedra Llarga, l'Agrupació Sardanista, els Geganters, la colla del Ball de Gitanes i l'associació Pessebrista local.

Aquesta primera representació va compartir amb un programa seqüencial de balls folklòrics, amb músiques pròpies de Cesc Alexandri i Xevi Capdevila creades per l'esdeveniment interpretades per mitja cobla dels Lluïsos de Taradell amb dues gralles (Manu Sabaté i Ivó Jordà) i una bateria (Tomàs Ors) dirigit pel mestre Esteve Molero.

La llegenda

La llegenda de la Pedra Llarga la trobem en diverses versions, tal i com passa habitualment amb les llegendes de tradició oral, però totes van invariablement lligades amb la construcció del pont del diable que connecta les viles de Martorell i Castellbisbal, travessant el riu Llobregat. Aquest pont d'origen romà es va declarar bé d'interès nacional després de la restauració del 1928.

Per no generar conflictes entre versions, totes elles de transmissió únicament oral, prenem com a partida l'única recollida per Joan Amades al llibre **Les millors llegendes populars**.

El megàlit que es troba en un camp prop de Palau-solità, el diable el portava a coll des del Montseny, on l'havia arrencat, a Martorell, per acabar-hi el famós pont romà conegut per Pont del Diable, que travessa el Llobregat. Part d'ençà del riu hi havia un gran hostel on no hi havia cap pou per a proveir-se d'aigua.

Hi havia una serventa que s'havia de passar gairebé tot el dia anant a cercar l'aigua a l'altra banda del riu en una fonteta. Un dia que el riu baixava molt ple va dir que més valdria donar-se al dimoni que haver de fer tants viatges a la font. A l'instant se li presentà un cavaller que li prometé fer-li un pont en una sola nit a canvi de la seva ànima. La serventa va acceptar.

El diable, es posà tot seguit a treballar amb tota fúria. Només hi mancava una pedra. La matinada s'acostava. En passar el diable

per davant de Can Cortès, el gall d'aquesta casa es posà a cantar anunciant el dia. El diable, que només pot treballar durant les hores de la fosca, en sentir cantar el gall cregué que ja era de dia. No havent tingut temps d'acabar el pont, deixà caure amb ràbia la pedra a terra, i quedà dreta, tal com encara avui es troba, i enfonsada set canes. Hi ha variants segons les quals la serventa estava inquieta, es va llevar poc més enllà de mitjanit i veié amb paüra que el pont ja estava gairebé llest.

Cridà l'hostalera i plorant li contà el que li passava. La mestressa prometé salvar-la. Tirà una galleda d'aigua al damunt del pobre gall, que dormia. La bèstia es posà a cantar. Els galls veïns li contestaren fins a arribar a cantar els de Can Cortès de Palau, quan el Diable passava per allí. 🍷

La Xerra i la Meques, xafardejant

Segons els experts 'fer safareig' vol dir haver-hi xafarderíes, enraoníes, comentar alguna cosa públicament... I nosaltres comptem amb les millors professionals d'aquest noble art:

La Xerra i la Meques.

Sembla que porten notícies fresques de la Masovera de Can Cortès... Dissabte 11 de juny a la nit estendran els draps bruts al balcó de l'Ajuntament.

Sí volen conèixer tota la història i tots els detalls de 'l'afaire' entre el Dimoni de la Pedra Llarga i la Masovera de Can Cortès, estiguen atents a la seva conversa, segur que us assabentareu de coses que ni us hauríeu pogut arribar a imaginar.

Els elements estructurals del Guirigall

EL DIMONI DE LA PEDRA LLARGA

Figura: Gegant.	Constructor: Ramon Aumades.
Població: Palau-solità i Plegamans.	Mides: 346 cms.
Fabricació: Fibra de vidre.	Pes: 46 kg.
Any de construcció: 1998.	Tracció: Carregat internament per una persona.

El Dimoni és una figura que porta a sobre la Pedra Llarga i que acut en ajut de la Masovera de Can Cortès. Un dia que baixava el riu molt ple, la Masovera va dir 'que més valdria donar-se al dimoni que haver de fer tants viatges a la font' i el Dimoni promet fer-li un pont a canvi de la seva ànima i del seu amor. 🍷

LA MASOVERA DE CAN CORTÈS

Figura: Geganta.	Constructor: Ramon Aumades.
Població: Palau-solità i Plegamans.	Mides: 337 cms.
Fabricació: Fibra de vidre.	Pes: 36,5 kg.
Any de construcció: 1998.	Tracció: Carregada internament per una persona.

La Masovera és la figura d'una serventa que s'havia de passar gairebé tot el dia anant a cercar aigua a l'altra banda del riu en una fonteta, i es va encomanar al Dimoni per no haver de fer tants viatges. 🍷

ABRAXAS

Figura: Gall de Foc.	Mides: Llargada: 240 cms. Amplada: 220 cms.
Població: Palau-solità i Plegamans.	Alçada: 230 cms.
Fabricació: Fibra de Vidre. (reina de polièster).	Pes: 50 Kgs.
Any de Construcció: 2016.	Tracció: Carregada interiorment per una persona.
Constructora: Dolors Sans.	Llença: 14 punts de foc.

ABRAXAS és un gall en actitud altiva i de cant, agressiu, amb les potes amenaçadores i les ales obertes, perpendiculars al gall. Tot ell té una actitud d'atac, de lluita i això el fa agressiu i potencia el projecte de ser un gall de foc. El gall es de l'espècie dels "galls negres" pel color del seu plomatge. El pintat base de fons seria negre amb l'afegit de matisos, tonalitats i colors irisats que li donarien més riquesa. 🍷

POLLETS. COM SERAN ELS FILLS DE L'ABRAXAS?

Figura: Pollets de foc.	Mides: Llargada: 126 cms. Amplada: 60 cms
Població: Palau-solità i Plegamans.	Alçada: 100 cms.
Fabricació: polièster i fibra de vidre.	Pes: 8 kg.
Any de Construcció: 2022.	Tracció: Carregada interiorment per un infant.
Constructor: Ramón Sarandaca.	Punts de foc: 2 a la boca i 1 a la cua.

La figura representa uns pollets, se n'han construït dos. És una figura equilibrada i lleugera. Els pollets tenen elements que els identifiquen com a fills del Gall Abraxas. Preparada per a ser portada per nens i nenes al voltant de la cintura i suportat per unes tires adaptables. La figura és única i totalment original. Les peces estaran exposades a la Masia de Can Falguera, al Museu Internacional del Titella. 🍷

Les entitats del Guirigall

Els Deixebles de la Pedra Llarga

Som els Deixebles del Dimoni de la Pedra Llarga, els fills del Dimoni de la Pedra Llarga, i sortim al Guirigall a donar espectacle de foc, amb els nostres diables, malabars, bufadors i el Gall Abraxas, també fem moure el cel i la terra amb la música dels nostres Tabals.

📷 @elsdeixebles

📱 @elsdeixebles

✉ elsdeixebles@gmail.com

Agrupació sardanista de Palau-solità i Plegamans

L'Agrupació sardanista de Palau-solità i Plegamans, som una entitat sense ànim de lucre amb més de 40 anys d'història al nostre poble. El nostre objectiu es difondre la sardana i per això cada any fem cursos d'iniciació i perfeccionament, audicions-ballades, l'aplec, i algun concert. Ens agrada participar als actes del nostre poble, com la festa major, botifarrada, sindriada...

📷 @agrupacio_palau

📱 @AgrupacioSardanistaPalauSolitaiPlegamans

✉ agrupaciosardanista@hotmail.com

Geganters i Grallers de Palau-solità i Plegamans

Entitat de foment de la cultura popular amb els gegants que representen els protagonistes d'una popular llegenda de la població coneguda com "La llegenda de la Pedra llarga": el Dimoni de la Pedra Llarga i la Masovera de Can Cortès. L'entitat participa a les ballades de gegants, organitza sortides a les trobades geganteres i coordina bianualment la Trobada Geganter de Palau.

📷 @geganters_i_grallers_psisip

📱 Geganters i Grallers de Palau-solità i Plegamans

✉ agrupaciosardanista@hotmail.com

Colles de Ball de Gitanes de Palau-solità i Plegamans

Les Colles del Ball de Gitanes són a Palau-solità i Plegamans una dansa immemorial, que han omplert de dansaires la plaça del poble des de que els nostres avis tenen memòria. Per això no poden faltar a la representació de la nostra llegenda de la Pedra Llarga, el Guirigall, representant el moment de gresca i ballaruca. Que és el que el Ball de Gitanes representa, la dansa de celebració d'un esdeveniment important. Una dansa en parelles, que ens fa saltar i ballar amb alegria, al compàs de la música tradicional de cobla, engrescant petits i grans a sortir a la plaça i ballar mentre duri la música.

📷 ballgitanes.palauplegamans

📱 @ballgitanes.palau

✉ ballgitanes.palauplegamans@gmail.com

Grallers i timbalers de Palau-solità i Plegamans

Grup de gent que durant anys han anat fent sonar els seus instruments a diverses entitats culturals del poble. La gralla és un instrument de vent tradicional del nostre país, és l'instrument que fa ballar als nostres gegants i gegantes, el que fa aixecar castells, el que acompanya a les danses del bestiar i ens desperta a les matinades de les festes major. Una part molt important del Guirigall són les músiques i una festa tradicional no seria el mateix sense una gralla i un tabal. Que sonin ben fort les gralles i els timbals!

Agraïment a les entitats participants

Des de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans volem fer un agraïment molt especial i sincer a totes les entitats que participen i fan possible aquesta festa que és El Guirigall. Sense la seva implicació i esforç no seria possible dur a terme aquest esdeveniment que vol retre homenatge a la part material i immaterial de la nostra vila. Agraïments també a Pessebristes de Palau-solità i Plegamans per l'organització de la botifarrada popular.

D'aquesta manera, el consistori reconeix com a imprescindible la tasca de totes les entitats participants, i les convida a seguir en aquesta línia i, així, donar continuïtat al Guirigall!

A CONSISTORIAL

**Entitats participants
a l'edició del Guirigall 2016**

Programació del cap de setmana del Guirigall

Dissabte 11 de juny

Al vespre, El Guirigall

21h Itinerant des de la Masia de Can Cortès fins la Plaça de la Vila.

Cercavila d'engegada de coets i arribada del Dimoni de la Pedra Llarga.

A continuació. Plaça de la Vila

El Guirigall

A continuació. Plaça 11 de setembre
Botifarrada popular

Organitza: Pessebristes de Palau-solità i Plegamans

Diumenge 12 de juny

Al matí, la Festa del Segar

09h Encreuament del Camí de Cal Traitor i Carrer Minerva
Punt de trobada.

A continuació. Camps de Can Periquet

Exhibició de sega amb volant

A continuació. Pista de bàsquet de Can Maiol de Dalt a l'encreuament del Camí de Cal Traitor i Carrer Minerva.

Esmorzar popular amb cansalada i pa amb tomàquet

Organitza: Patronat de Sant Isidre i col·laboració de l'Ajuntament.

Al vespre, l'Aplec

17.30h Plaça de la Vila.

42é Aplec de Palau-solità i Plegamans

Organitza: Agrupació Sardanista de Palau-solità i Plegamans.

A més el dijous 21 de juliol

19h Plaça de ca l'Estruch

La Fresqueta, Cultura popular en acció

Jornada per a donar protagonisme a les entitats de cultura popular del municipi que finalitzarà amb el ball de gralles de Les Antines.

Informació botifarrada

Venda anticipada dels tiquets a la Masia de Can Cortès el dimarts 7, dimecres 8, dijous 9 i divendres 10 de juny de les 18 a 20h.

Venda de tiquets el mateix dia a la Plaça 11 de setembre a partir de les 18h.

Preu de 4 €, que inclou l'entrepà de botifarra amb pa amb tomàquet i una ampolleta d'aigua.

Els balls del Guirigall

ESCENA 1

Entrada de la masovera a la Plaça de la Vila.
Amb galop d'entrada i sardana.

ESCENA 2

La masovera va al mercat.
Cançó popular 'La Masovera'.

ESCENA 3

L'arribada del Dimoni.
Tema musical 'Preludi del Despertar del Dimoni'.

ESCENA 4

El Flirteig.
Tema musical 'Flirteig'.

ESCENA 5

La construcció del pont.
Tema musical 'Pedra a Pedra'.

ESCENA 6

La traïció del Gall.
Tema musical 'La traïció'.

ESCENA 7

La victòria de la masovera.
Tema musical 'El Dimoni i la Mestressa de Can Cortès'.

ESCENA 8

La calma torna al poble.
Tema musical 'La victòria'.

ESCENA 9

Fi de festa.
Tema musical 'Guirigall final'.

EL FLIRTEIG ENTRE EL DIMONI I LA MASOVERA

La Xerra i La Meques s'assabenten de tot el que passa al poble i coneixen tots els detalls del flirteig d'enamorats entre el Dimoni i La Masovera. I fan safareig sobre el tema al balcó, mentre estenen la roba:

Xerra: Les males llengües diuen que el Dimoni es va presentar davant la Masovera per fer-li un pont per a que pogués anar al mercat.

Meques: Un pont? Però sí pot creuar la Riera de Caldes només cal que t'arremanguis els enagos, les faldilles i avall.

Xerra: No dona, un pont a Martorell. Que ja saps que la Masovera és d'anar a vendre la verdura fresca ben lluny... tu ja n'entens!

Meques: I que li va demanar el Dimoni a canvi? Que aquest és com el de Can Jan, dels del punt ben tancat. A part, no li negarem a la pobre noia, la Masovera, llesta i negociadora, n'és un bon tros.

Xerra: Uí...segur que va ser un bon flirteig aquell. Que aquí qui no paga amb diners paga amb...el tema va quedar que sí el Dimoni li feia el pont abans que cantés el gall, la Masovera li hauria de donar cos i ànima. El cert és que el Dimoni va quedar ben enamorat de la Masovera.

La música del Guirigall

Sardana de El Guirigall

Gerard Pastor

La Masovera

Cançó de domini popular

Preludi per el despertar del Dimoni

Cesc Alexandri i arranjaments (adaptació per a cobla ampliada) de Xevi Capdevila.

Flirteig i traïció

Cesc Alexandri i arranjaments (adaptació per a cobla ampliada) de Xevi Capdevila

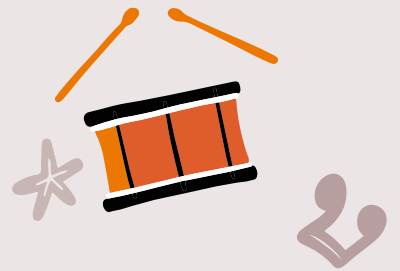
El pont

Xevi Capdevila

Ball del Gall

Xevi Capdevila

El Dimoni i la mestressa

Paulí Peña i arranjaments de Xevi Capdevila

Ball de colles (gitanes)

Xevi Capdevila

Guirigall final

Xevi Capdevila

Bolero infernal

Cesc Alexandri i arranjaments (adaptació per a cobla ampliada) de Xevi Capdevila

Capgrossos

Jordi Ruano i arranjaments de Xevi Capdevila

Participa de l'espectacle! Entra a la plaça!

Esteu convidats a participar activament del Guirigall, ja ho sabeu: roba vella de cotó, amb mànigues i pantalons llargs, un calçat adequat (esportiu, etc.) i tancat, barret i mocador per al coll per tal de protegir-se en els moments que hi hagi foc, i ganes de moure's. Balleu, danseu, gaudiu de la música!

Ara bé, es tracta d'un espectacle, no d'una competició. Seguiu en tot moment les indicacions de les persones integrants de les entitats i dels serveis d'ordre públic, i formeu part activa del Guirigall.

Consells relacionats amb el foc

Us recordem les mesures de seguretat, imprescindibles per a que totes i tots gaudim de la festa.

Algunes de les peces que formen part d'aquesta festa popular inspirada per la llegenda de la pedra llarga estan amenitzades amb foc, per tant,

Què cal saber de 'el Guirigall'

Durant l'acte hi ha escenes amb foc de baixa intensitat.

No accedir amb motxilles o objectes voluminosos i contundents com cotxets, bicicletes o patinets al centre de la plaça.

No entrar amb gots o ampolles de vidre a la plaça.

Portar roba de cotó, amb mànigues i pantaló llarg i barret que cobreixi tot el cap amb un mocador que tapi el clatell.

Cal protegir-se els ulls i portar calçat adequat

Respecteu en tot moment les pautes dels organitzadors, les figures i els balladors i balladores..

Les peces de danses i balls sense foc també s'hauran de respectar, i per això us demanem que mantingueu la distància de seguretat.

Si teniu menys de 16 anys, ca que hi participeu acompanyats per un adult.

No us poseu al centre de la plaça.

Deixeu lliures les entrades i sortides naturals de la plaça en cas d'incident. Ho sabreu perquè s'encendrà una bengala de color verd i es parará l'acte.

Amb compte amb el soroll i el foc.

El Guirigall

PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

Juny 2022

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

UN
POBLE
VIU

Ajuntament de
Palau-solità
i Plegamans